

Asia: VN/29418/2023

Hallituksen esitysluonnos sosiaali- ja terveydenhuollon lainsäädännön muutoksiksi lasten ja nuorten terapiatakuun toteuttamiseksi

Lausunnonantajan lausunto

1. Edustaako vastaaja

Muuta järjestöä

2. Toteuttaako ehdotettu säädöskokonaisuus tavoitetta lasten ja nuorten mielenterveyden varhaisen vaiheen tuen ja hoidon saatavuuden parantamisesta perustason palveluissa?

Ei, vaan tarvittaisiin ehdotetun sijaan ja/tai lisäksi seuraavia toimia [FSS förhåller sig mycket positivt till förslaget att införa en terapigaranti för barn och unga. Att redan i tidig ålder förebygga mental ohälsa är livsviktigt både ur individens och samhällets perspektiv, särskilt gällande barn och unga som befinner sig i ett sårbart skede av livet. Enligt resultaten av enkäten Hälsa i skolan från år 2023 upplevde runt 20% av elever i grundskolans årskurs 8-9 samt andra stadiets studerande måttlig eller svår ångest. Närmare 25% av alla svarande hade upplevt nedstämdhet i minst två veckor. Behovet för åtgärder är med andra ord tydligt. Hälsa- och välfärdsundersökningen av högskolestuderande (KOTT) som gjordes år 2021 av Institutet för hälsa och välfärd samt FPA konstaterade att 28% av manliga och 40% av kvinnliga högskolestuderande upplevde symptom av ångest och depression. Behovet är således mycket stort även bland högskolestuderande. Vidare befinner sig en betydande del av 23-29 åringar i en transitionsperiod från studier till arbetslivet präglad av mycket stress i och med sökandet av arbete samt de stora förändringarna i vardagen som detta medför. Risken för bortfall från arbetslivet till följd av psykisk ohälsa är överhängande. Därmed är det ytterst ifrågasättbart att den övre gränsen för terapigarantin har landat på 23 år istället för 29, då ungdomslagens 3 § dessutom bokstavligen definierar unga som "personer som inte har fyllt 29 år".]

3. Onko sääntely takuun piiriin kuuluvista psykososiaalisista interventioista terveydenhuoltolain 53 §:n ja opiskeluterveydenhuoltolain 10 a §:n säännöksissä soveltamisen kannalta toimiva?

Ei, vaan säännöksiä olisi muokattava seuraavalla tavalla [FSS föreslår att hälso- och sjukvårdslagens 53 § ändras så att åldersgränsen för korttidspsykoterapi eller ur psykoterapin härledd strukturerad och tidsbegränsad psykosocial behandling höjs från 23 till 29 år. I lagen om studerandehälsovård för högskolestuderande behöver åldersgränsen på 23 år i 10 § strykas, så att alla högskolestuderande är berättigade till terapigarantin. Psykisk ohälsa slutar inte vid 23 års ålder, utan är i själva verket mycket förekommande i just åldern 23-29. Det är därmed orimligt att lägga åldersgränsen på 23 år.]

4. Onko takuun piiriin kuuluvan psykososiaalisen hoidon aloittamisen enimmäisajan määrittely terveydenhuoltolain 53 §:ssä ja opiskeluterveydenhuoltolain 10 a §:ssä soveltamisen kannalta toimiva?

Ei, vaan säännöstä olisi muokattava seuraavalla tavalla [I hälso- och sjukvårdslagen behöver alla under 29 år beröras av terapigarantin. I lagen om studerandehälsovård för högskolestuderande behöver alla högskolestuderande beröras av terapigarantin.]

5. Onko takuun piiriin kuuluvan mielenterveystyön palveluna annettavan psykososiaalisen tuen ja psykososiaalisten työmenetelmien määrittely sosiaalihuoltolain 25 a §:ssä soveltamisen kannalta toimiva?

Ei, vaan sitä olisi muokattava seuraavalla tavalla [Åldern behöver ändras från 23 till 29 år och paragrafen därmed lyda enligt följande: "Dessutom ska det som service inom mentalvårdsarbete ordnas sådant psykosocialt stöd för barn och unga under 29 år där strukturerade och tidsbegränsade psykosociala arbetsmetoder som härletts ur psykoterapin används."]

6. Onko takuun piiriin kuuluvaa mielenterveystyön palvelua koskevan päätöksen toimeenpanon sääntely sosiaalihuoltolain 45 §:ssä soveltamisen kannalta toimiva?

Ei, vaan sitä olisi muokattava seuraavalla tavalla [Åldern behöver ändras från 23 till 29 år och paragrafen därmed lyda enligt följande: "Ett i 25 a § 2 mom. avsett beslut om service inom mentalvårdsarbete för barn och unga under 29 år ska dock verkställas senast inom en månad från det att ärendet inletts och övriga beslut senast inom 3 månader från det att ärendet inletts."]

7. Onko esitetty 2 a §:n sääntely valtioneuvoston asetukseen hyvinvointialueiden yhteistyösopimuksen sisällöstä ja valmistelusta riittävä terveydenhuollon menetelmien osalta?

En osaa sanoa

Perustelut ja mahdolliset kehittämissuositukset

-

8. Onko esitetty 2 a §:n sääntely valtioneuvoston asetukseen hyvinvointialueiden yhteistyösopimuksen sisällöstä ja valmistelusta riittävä sosiaalihuollon menetelmien osalta?

En osaa sanoa

Perustelut ja mahdolliset kehittämissuositukset

-

9. Miten lasten ja nuorten terapiatakuun enimmäisaikojen toteutumisen seuranta olisi tiedonhallinnan näkökulmasta tarkoituksenmukaista toteuttaa?

FSS stödjer propositionens föreslagna separata rapportering och uppföljning av terapigarantins maximitider.

10. Millaista kansallista ohjausta ja toimenpiteitä esitetyn lainsäädännön onnistunut toimeenpano mielestänne edellyttää?

FSS anser att terapigarantin för barn och unga är ett steg i rätt riktning, men terapigarantin i sig löser inte problemet med psykisk ohälsa. Det behövs fler förebyggande åtgärder som stödjer terapigarantin. Dessutom överskrider psykisk ohälsa generationer och hela befolkningen behöver tas

i beaktande, inte enbart under 23-åringar. Genomförandet av den föreslagna lagstiftningen kräver även enhetliga servicekedjor och samarbete mellan inblandade aktörer för att säkerställa vårdens tillgänglighet.

Vidare finns det redan nu bristande personalresurser inom social- och hälsovården, och införandet av terapigarantin kan förväntas kräva ytterligare resurser. Det finns en överhängande risk att de som utför terapin inte egentligen är tillräckligt kompetenta, utan endast har fått en snabb komplettering till följd av det nya skrikande behovet, och kvaliteten på terapin därmed blir bristfällig och förlorar sitt syfte. Eftersom terapi som inte utförs rätt kan orsaka mer skada än nytta, är det oerhört viktigt att kompetensen av de som utför terapin säkerställs. Det är ifrågasättbart ifall detta kommer att uppnås i och med trenden av stora nedskärningar inom just denna sektor.

11. Hallituksen keväällä 2024 tekemä päätös perusterveydenhuollon hoitotakuun pidentämisestä 14 vuorokaudesta 3 kuukauteen tulee kiireettömän hoidon osalta vaikuttamaan ensimmäisen hoitotapahtuman järjestämisen enimmäisaikaan perusterveydenhuollossa. Edellyttäisikö tämä muutos toteutuessaan mielestänne muutoksia terapiatakuusäätelyyn?

Kyllä

Perustelut ja mahdolliset ehdotukset

Det krävs en klar och tydlig avgränsning av terapigarantins maximitid från primärvårdens maximitid. Risken att primärvårdens vårdgaranti till följd av servicekedjornas uppbyggnad inom vården hindrar terapigarantin från att uppfylla sin maximitid finns exempelvis i de fall där den unga har uppsökt en allmänläkare för läkarremiss.

12. Muu palaute liittyen hallituksen esitysluonnokseen

FSS stödjer införandet av terapigarantin, och förespråkar starkt att åldersgränsen höjs från 23 till 29 år nu, eller åtminstone stegvis i framtiden. Det är även av yttersta vikt att säkerställa jämlik tillgång nationellt genom att utvärdera regionala behov och tillgänglighet av personalresurser. Terapigarantins maximitid ska inte kunna påverkas av primärvårdens maximitid för vårdgaranti.

von Kraemer Melina
Finlands Svenska Skolungdomsförbund FSS rf

Blomfelt Simon
Finlands Svenska Skolungdomsförbund FSS rf